

Vejledning om infektionshygiejne og forbrugerinformation på tatoveringssteder

1. Indledning

Denne vejledning beskriver og uddyber de regler i bekendtgørelse nr. 966 af 27. juni 2018 om infektionshygiejne og forbrugerinformation på tatoveringssteder, der gælder for de tatoveringssteder, der er registrerede hos Sikkerhedsstyrelsen efter tatoveringslovens regler herom.

Med kunde forstås også forbruger.

Tatoveringsloven

§ 7. Et registreret tatoveringssted skal sikre forsvarlige infektionshygiejniske forhold.

Stk. 2. [...]

Bekendtgørelsen om infektionshygiejne og forbrugerinformation på tatoveringssteder

§ 1. [...]

Stk. 2. Formålet med reglerne om infektionshygiejne på tatoveringssteder er at begrænse risiko for infektion i forbindelse med tatovering.

Stk. 3. [...]

Risiko for smitte på tatoveringssteder

Ved tatovering er der risiko for at få infektion.

Overfladiske infektioner med bakterier ses som betændelse i tatoveringen og huden omkring tatoveringen. Det vil ofte være stafylokokker og streptokokker, som kan give sår, bylder eller rosen, og som kræver antibiotikabehandling.

Tatovering kan medføre virusinfektion, som oftest er blodbåren smitte. De virus, der kan overføres ved tatovering, er hepatitis B og C (smitsom leverbetændelse) og hiv. Kun få personer er dog rapporteret smittet med hiv gennem tatovering.

Der kan også opstå lokale virusinfektioner i tatoveringen i form af vorter, kønsvorter og vandvorter.

Personer kan være smittet med bakterier og virus uden at have symptomer og uden selv at vide det. Det kan udgøre en risiko for smitte til andre, hvis infektionshygiejniske forhold ikke er forsvarlige i forbindelse med tatovering.

Ved smitte forstås en sygdomsfremkaldende mikroorganisme, som overføres til og etablerer sig i en ny vært (typisk et menneske).

Ved mikroorganismer forstås bakterier, virus, svampe eller encellede organismer, som er så små, at de kun kan observeres i et mikroskop.

Smitteveje

Smittevej (smittemåde) er den vej eller måde, smitten føres fra menneske til menneske eller fra udstyr eller inventar til menneske.

På tatoveringsstedet og i tatoveringssituationen er der risiko for overførsel af smitte på følgende måder:

- Fra tatovøren til kunden via hænderne
- Fra tatovøren til kunden via udstyr eller inventar
- Fra tatovøren til kunden via forurenede farver
- Fra kunden selv via egne hudbakterier ved gennembrud af kundens hud
- Fra kunden til tatovøren via blod ved fx stikuheld
- Fra kunde til kunde via forurenede udstyr eller inventar

2. Forsvarlige infektionshygiejniske forhold

Bekendtgørelsen om infektionshygiejne og forbrugerinformation

§ 2. Et tatoveringssted skal sikre forsvarlige infektionshygiejniske forhold med hensyn til de fysiske rammer (lokaler og inventar) og med hensyn til håndtering, rengøring, desinfektion, sterilisation samt opbevaring af tatoveringsudstyr og tatoveringsblæk. De infektionshygiejniske forhold skal være forsvarlige ved alle tatoveringsprocedurer.

Ved infektionshygiejne forstås forebyggelse af infektioner.

Begrænsning af smitte på tatoveringsstedet og i tatoveringssituationen

For at begrænse risikoen for smitte med bakterier eller virus ved tatovering er det afgørende, at tatovering finder sted under infektionshygiejniske forhold, der kan bryde smittevejene. Forebyggelse af smitte sker ved at sikre forsvarlige infektionshygiejniske forhold.

Bekendtgørelsen om infektionshygiejne og forbrugerinformation fastsætter regler om de infektionshygiejniske krav, der stilles til tatoveringssteder.

3. Krav til lokaler, inventar og indretning på tatoveringsstedet

Bekendtgørelsen om infektionshygiejne og forbrugerinformation

§ 3. Gulve, vægge og døre samt alt inventar i lokaler, der på tatoveringsstedet har tilknytning til udøvelse af tatovering eller rengøring og opbevaring af tatoveringsudstyr og tatoveringsblæk, skal have vaskbare overflader og holdes synligt rene.

Stk. 2. Ved tatoveringsstationer forstås det eller de områder på tatoveringsstedet, hvor tatovører udfører tatovering. Fra tatoveringsstationer skal der være let adgang til:

- 1) separat håndvask,
- 2) vægophængte dispensere til håndsæbe og til hånddesinfektionsmiddel,
- 3) vægophængt, lukket dispenser til engangspapirhåndklæder og
- 4) affaldsbeholder.

3.1

Rengøring med vand og sæbe er en proces, der fjerner støv, smuds, blod og sekreter (fx spyt eller sårsekreter) og reducerer mængden af mikroorganismer for derved at forhindre en opformering.

Desinfektion er en proces, der har til formål at dræbe sygdomsfremkaldende mikroorganismer i et sådant omfang, at det desinficerede kan benyttes uden risiko for smitte.

Gulve, vægge og døre skal have vaskbare overflader og skal holdes synligt rene med vand og sæbe.

Alt inventar skal have vaskbare overflader og skal holdes synligt rent med vand og sæbe. Overflader skal være hele og uden sprækker, huller eller revner, så de er nemme at holde rene. Tekstilbetrukket inventar betragtes ikke som inventar med vaskbare overflader.

Inventar omfatter flytbart og ikke-flytbart permanent installeret inventar såsom stole, sofaer, borde, rul-leborde, skabe, afskærmning og håndvaske.

Inventar ved tatoveringsstationer skal kunne tåle overfladedesinfektion med et egnet middel. Egnet des-infektionsmiddel er i denne sammenhæng 70-85 % v/v alkohol (ethanol). Det er vigtigt, at overflader er synligt rene, før de desinficeres, da alkohol fikserer organisk materiale, fx blod eller spyt.

Inventar, som tatovør eller kunde kommer i fysisk kontakt med under tatovering, fx arbejdsbord, arbejdsstol og kundens stol, skal rengøres og desinficeres mellem hver kunde.

Før hver kunde kan der med fordel ske afdækning med tæt, ikke-absorberende materiale, fx plast, af inventar, som tatovør eller kunde kommer i fysisk kontakt med under tatovering. Ved fuld afdækning af inventaret skal der foretages rengøring efter hver kunde, når afdækningen er fjernet. Ved delvis afdækning af inventaret, skal der ske rengøring og desinfektion efter hver kunde.

3.2

Ved tatoveringsstationer forstås det eller de områder på tatoveringsstedet, hvor tatovører udfører tatovering.

Ved flere tatoveringsstationer på tatoveringsstedet skal der være passende afstand mellem stationerne for at undgå stænk og sprøjt på omgivelser uden for den enkelte tatoveringsstation.

Separat håndvask

Fra tatoveringsstationer skal der være let adgang til en separat håndvask til brug for udførsel af håndhygiejne.

Dispensere til håndsæbe og hånddesinfektionsmiddel

Ved vasken skal der være vægophængte dispensere til håndsæbe og hånddesinfektionsmiddel. Vask af hænder skal altid efterfølges af hånddesinfektion.

Dispenser til engangspapirhåndklæder til brug for håndhygiejne

Ved vasken skal der være vægophængt, lukket dispenser til engangspapirhåndklæder til brug for håndhygiejne. Papirhåndklæderne skal kunne tages ud, uden at der sker forurening af de resterende papirhåndklæder, når sæbe og hånddesinfektionsmiddel anvendes ved vasken.

Affaldsbeholder

Der skal fra tatoveringsstationer være let adgang til en affaldsbeholder til affald, der ikke kræver særlig affaldshåndtering. Affaldsbeholderen må ikke være overfyldt.

Hvis affaldsbeholderen er med låg, skal den være til håndfri betjening.

Nåle og andre skarpe genstande skal kasseres på forsvarlig og korrekt vis. Nåle og skarpe genstande skal kasseres i specielle plastbokse, der ikke kan perforeres. De bortskaffes som risikoaffald efter den enkelte kommunes nærmere anvisninger.

Bekendtgørelsen om infektionshygiejne og forbrugerinformation på tatoveringssteder

§ 4. Det er ikke tilladt at have gulvtæppe i lokaler, der på tatoveringsstedet har tilknytning til udøvelse af tatovering eller rengøring og opbevaring af tatoveringsudstyr og tatoveringsblæk. Det er ej heller tilladt at medbringe dyr i lokalerne, med mindre det er tilladt efter anden lovgivning.

Stk. 2. Det er ikke tilladt at indtage mad og drikkevarer ved tatoveringsstationer eller i området til rengøring, desinfektion og sterilisation af tatoveringsudstyr. Drikkevarer er dog tilladt ved tatoveringsstationer, når det er nødvendigt for kunden af hensyn til vedkommendes velbefindende under tatovering.

4.1

Der må ikke være gulvtæpper i lokaler, der på tatoveringsstedet har tilknytning til udøvelse af tatovering eller rengøring og opbevaring af tatoveringsudstyr og tatoveringsblæk. Der må desuden ikke medbringes dyr, med mindre det er tilladt efter anden lovgivning. Dette kan eksempelvis være fører- og servicehunde.

4.2

Der må ikke medbringes og indtages mad og drikkevarer ved tatoveringsstationer eller i de områder, hvor der udføres rengøring, desinfektion og sterilisation af tatoveringsudstyr. Drikkevarer er dog tilladt ved tatoveringsstationer, når det er nødvendigt for kunden af hensyn til vedkommendes velbefindende under tatovering.

5. Krav til opbevaring og håndtering af tatoveringsudstyr og tatoveringsblæk

Bekendtgørelsen om infektionshygiejne og forbrugerinformation på tatoveringssteder

§ 5. Uåbnet tatoveringsblæk og rent og sterilt tatoveringsudstyr skal opbevares i lukkede skabe.

5.1

Uåbnet tatoveringsblæk og rent og sterilt tatoveringsudstyr skal opbevares i lukkede skabe.

Det anbefales, at uåbnet tatoveringsblæk og rent udstyr opbevares adskilt fra sterilt udstyr for at undgå forveksling eller sammenblanding.

Skabene skal være lukkede og rene. Skabene skal være beskyttet mod direkte sollys eller andre varmekilder, således at det opbevarede udstyr ikke udsættes for fugt og temperatursvingninger. Hensynet er at undgå dug eller kondens i de sterile pakninger.

Opbevaring af sterilt udstyr skal ske i henhold til producentens anvisninger.

Bekendtgørelsen om infektionshygiejne og forbrugerinformation på tatoveringssteder

§ 6. Tatoveringsudstyr til engangs- eller flergangsbrug, der gennembryder hud eller kommer i kontakt med organisk materiale, skal være sterilt ved brug.

Stk. 2. Tatoveringsudstyr til engangs- eller flergangsbrug, der ikke gennembryder hud eller kommer i kontakt med organisk materiale, skal være synligt rent inden brug.

Stk. 3. Rengøring, desinfektion og sterilisation af tatoveringsudstyr skal finde sted i et område, der skal være afskærmet. Området skal være tydeligt opdelt i et rent og et urent område.

Tatoveringsudstyr omfatter alt engangs- eller flergangsudstyr som instrumenter, apparater eller genstande, der anvendes alene eller i kombination i forbindelse med tatovering.

Ved flergangsudstyr forstås udstyr, som kan bruges til flere kunder.

Ved engangsudstyr forstås udstyr, som er beregnet til kun at blive brugt én gang og kun til én kunde. Engangsudstyr skal kasseres efter brug.

6.1

Flergangsudstyr, der gennembryder hud eller fx via handsker kommer i kontakt med organisk materiale, skal rengøres og desinficeres efter brug og steriliseres inden brug ved ny kunde. Dette gælder fx greb og nåle til flergangsbrug.

Hvis flergangsudstyret ikke kan steriliseres, skal det afdækkes. Det kan fx være greb, der ikke kan adskilles fra tatoveringsmaskinen og som derfor skal afdækkes med greb-overtræk.

Engangsudstyr, der gennembryder hud eller kommer i kontakt med organisk materiale, skal kasseres efter brug. Dette gælder fx nåle eller skæreblade til engangsbrug.

Nåle og skæreblade skal være sterile, fordi de gennembryder huden. Ved gennembrud af hud er der risiko for infektion, fordi mikroorganismer kommer direkte i væv eller blodbane. Nåle og skæreblade skal være sterilt pakket og opbevares rent.

Nåle og skæreblade skal inden brug håndteres med rene medicinske engangshandsker på en sådan måde, at nålespidser og skæreblade ikke kommer i kontakt med andet end blæk og kundens hud.

Sterilisation er en proces, der har til formål at dræbe alle mikroorganismer.

Desinfektion kan foretages enten med varme, også kaldet termisk desinfektion, eller et desinfektionsmiddel, også kaldet kemisk desinfektion.

I bilag I er fremgangsmåder for desinfektion og sterilisation beskrevet.

6.2

Flergangsudstyr, der ikke gennembryder hud eller ikke kommer i kontakt med organisk materiale, skal være rent og desinficeret. Dette udstyr skal i muligt omfang dækkes med engangsafdækning inden brug og skal rengøres, hvis det er synligt urent. Eksempler på dette slags udstyr er selve tatoveringsmaskinen, tilhørende ledning, blækflasker og holder til blækkopper.

Rent udstyr skal håndteres med rene hænder og placeres på rene overflader.

Engangsudstyr, der ikke gennembryder hud eller kommer i kontakt med organisk materiale, skal være synligt rent inden brug og kasseres efter brug. Dette gælder fx blækkopper og engangsgreb.

6.3

Hvis der anvendes flergangsudstyr, skal der på tatoveringsstedet være et separat område til rengøring, desinfektion og sterilisation af udstyret. Området skal være afskærmet. Området kan også være et særskilt rum.

Området skal være tydeligt opdelt i et rent og et urent område. Sammenblanding af rent og urent udstyr udgør en smitterisiko.

Bekendtgørelsen om infektionshygiejne og forbrugerinformation på tatoveringssteder

§ 7. Blækflasken skal tydeligt mærkes med anbrudsdato på en sådan måde, at andre oplysninger på flasken ikke dækkes.

Stk. 2. Blækflasken skal kasseres senest 6 måneder efter anbrud eller straks ved synlig skade på produktet.

7.1

Ved anbrud af blækflasken skal flasken tydeligt mærkes med dato for anbrud. Denne dato skal fremgå af flaske på en sådan måde, at andre oplysninger på flasken ikke dækkes.

Mærkningen skal tydeligt kunne ses, mens flasken er i brug.

Den åbne blækflaske skal gøres rent, hvis den er synlig uren.

7.2

Blækflasken skal kasseres senest 6 måneder efter, at den er anbrudt eller straks i tilfælde af synlig skade på produktet.

Blækket indeholder oftest ikke konserveringsmidler, og der sker med tiden og ved gentagen brug tiltagende vækst af mikroorganismer, og mulig vækst af sygdomsfremkaldende bakterier og svampe. Det kan på den baggrund være en fordel at indkøbe blæk i små flasker eller som et monodosis produkt.

Bekendtgørelsen om infektionshygiejne og forbrugerinformation på tatoveringssteder

§ 8. Tatoveringsblæk skal hældes op i blækkopper ved tatoveringens begyndelse.

Stk. 2. Ved fortynding af tatoveringsblæk skal der anvendes sterilt vand.

8.1

Før tatovering skal tatoveringsblækket hældes op i blækkopper.

Blækkopper til engangsbrug skal kasseres efter hver kunde.

8.2

Ved fortynding af tatoveringsblæk skal der anvendes sterilt vand for at undgå infektion, da der er set infektioner efter brug af ikke-sterilt vand. Efter fortynding af farve til en kunde kasseres den resterende mængde sterilt vand i ampul eller hætteglas.

Destilleret vand er ikke sterilt.

Fortynding på tatoveringsstedet af originalproduktet indebærer øget risiko for forurening af produktet med sygdomsfremkaldende mikroorganismer, og det vil derfor være infektionshygiejnisk mere forsvarligt at indkøbe og anvende et originalprodukt i den ønskede specielle nuance.

9. Håndhygiejne og værnemidler

Bekendtgørelsen om infektionshygiejne og forbrugerinformation på tatoveringssteder

§ 9. Korrekt håndhygiejne skal udføres før alle rene arbejdsopgaver og efter alle urene arbejdsopgaver.

Stk. 2. Hverken tatovering eller rengøring, desinfektion og sterilisation må udføres af personer med sår eller hudinfektion.

9.1

Håndhygiejne er den mest simple og effektive måde, hvorpå smitteveje fra kunde til tatovør, fra kunde til kunde og fra tatovør til kunde kan afbrydes.

Korrekt håndhygiejne forudsætter, at huden er intakt, og at alt, hvad der kan forhindre effektiv håndhygiejne, fjernes. Korrekt håndhygiejne kan således ikke praktiseres med ure, ringe eller armbånd på. Derfor må disse ikke bæres under arbejde på tatoveringsstedet. Negle skal være korte, rene og uden neglelak eller kunstige negle. Der må ikke anvendes håndskinner, forbindinger, plastre eller lignende på hænder og underarme, og ærmerne på tøjet skal være korte eller smøget op til albueniveau.

Hverken tatovering eller rengøring, desinfektion og sterilisation må udføres af personer med sår eller hudinfektion.

Korrekt håndhygiejne skal udføres før alle rene arbejdsopgaver, fx

- før udpakning af udstyr
- og inden tatovering påbegyndes.

Korrekt håndhygiejne skal udføres efter alle urene arbejdsopgaver, fx

- mellem hver kundekontakt

- efter brug af handsker
- efter hoste, nys og næsepudsning
- efter brug af telefon eller lignende
- efter toiletbesøg.

Hvis hænderne er våde eller synligt snavsede, skal hænderne vaskes med vand og sæbe, og derefter skal der udføres hånddesinfektion. Hvis hænderne er synligt rene og tørre, er hånddesinfektion tilstrækkeligt.

Vask af hænder skal altid efterfølges af hånddesinfektion.

Almindelig håndvask

Almindelig håndvask er vask af hænder, håndled og underarme med almindeligt vand og en hudvenlig sæbe uden tilsætning af desinfektionsmiddel.

Hænderne skal fugtes med vand, før sæben kommer på. Der skal bruges så meget sæbe, at man kan lave et fyldigt skum på hænderne. Sæben fordeles på hver finger, mellem fingrene, på håndryggene, på håndfladerne og omkring håndleddene. Fingerspidser, tommelfingre, fingermellemrum, håndflader og håndrygge skal vaskes grundigt i mindst 15 sekunder i alt. Hænderne skylles derefter omhyggeligt med tempereret rindende vand. Hænderne tørres/trykkes tørre i en papirserviet.

Hænder kan blive forurenede, når håndbetjente vandhaner lukkes med hænderne. Hvis vandhanen ikke kan betjenes håndfrit, skal denne lukkes med engangspapirhåndklæder.

Der må ikke anvendes varmlufttørrer, da en varmlufttørrer spreder mikroorganismer i luften.

Hånddesinfektion

Hånddesinfektion kan erstatte håndvask, når hænderne er

- synligt rene og
- tørre.

At bruge hånddesinfektionsmiddel, når dette er muligt, kan skåne hænderne mod megen brug af vand og dermed mindske hudirritation.

Til hver hånddesinfektion skal hånddesinfektionsmidlet indgvides grundigt overalt på hænderne samt håndleddene. Indgivning fortsættes i 30 sekunder, indtil huddesinfektionsmidlet er tørret ind.

Det anbefales at anvende et middel, der indeholder alkohol (ethanol) 70-85 % v/v og er tilsat glycerol.

Hudpleje

Brug af vand og sæbe mange gange i løbet af en dag kan være hårdt ved hænderne. For at forhindre tørre og sprukne hænder, kan huden plejes med en god håndcreme. Hænderne skal være tørre før indsmøring. Cremen skal være i en tube eller i en beholder med pumpehåndtag.

Bekendtgørelsen om infektionshygiejne og forbrugerinformation på tatoveringssteder

§ 10. Medicinske engangshandsker skal anvendes ved tatovering.

Stk. 2. Engangsforklæde af plast skal anvendes ved tatovering.

10.1

Der skal anvendes rene (ubrugte), medicinske engangshandsker, der er CE-mærkede, ved tatovering.

Latex-fri handsker kan med fordel anvendes, da personer med latexallergi kan få anafylaktisk shock ved kontakt med latex.

Det er endvidere en fordel, at hver tatovør har sin egen æske med engangshandsker.

Æsken med handskerne skal placeres på en sådan måde, at der ikke sker forurening af handskerne inden brug, fx ved at stille æsken på siden. Handsker tages fra æsken med rene hænder.

Rene medicinske engangshandsker skal anvendes, når der er risiko for forurening af hænderne med blod eller sekreter, det vil sige i alle tatoveringssituationer.

Handsker er et personligt værnemiddel.

Handsker reducerer i kombination med håndhygiejne risikoen for smitte og beskytter både kunde og tatovør.

Handsker er kun til engangsbrug og må aldrig genbruges, vaskes eller desinficeres.

Valg af handsker

Brug af handsker kan give midlertidige og langvarige hudgener og allergiske reaktioner. Nogle mennesker lider af latexallergi. I så fald findes der alternative produkter, der ikke indeholder latex, fx handsker af nitril. Det kan være en fordel at have forskellige typer handsker på tatoveringsstedet, hvis en kunde oplyser at have fx latexallergi.

Procedure for påføring af handsker

- Handsker skal tages på rene og tørre hænder.
- Handsker skal tages fra beholderen med rene og tørre hænder.
- Hvis der går hul på en handske under tatovering, skal handskerne tages af, og hænderne skal vaskes og desinficeres, og nye handsker påføres, før arbejdet fortsættes.

Procedure for aftagning af handsker

- Handsker skal tages af straks efter endt procedure.
- Tag fat i ydersiden af handsken med den anden hånd – og træk af.
- Behold den aftagne handske i den behandskede hånd.
- Skub fingeren ind under den sidste handske og træk den af ud over den handske, der allerede er taget af. Kassér handskerne.
- Vask hænderne, efter at handskerne er taget af, hvis hænderne er våde eller synligt snavsede.
- Desinficer altid hænderne efter, at handskerne er taget af.

10.2

Engangsforklæde er et personligt værnemiddel, som beskytter tatovørens tøj mod forurening.

Engangsforklædet skal være af plast. Forklædet skal kasseres efter brug, og der skal udføres korrekt håndhygiejne umiddelbart efter aftagning.

11. Forberedelse af huden der skal tatoveres

Bekendtgørelsen om infektionshygiejne og forbrugerinformation på tatoveringssteder

§ 11. Det hudområde, der tatoveres, skal vaskes med vand og sæbe før eventuel barbering og herefter desinficeres.

11.1

Før tatoveringsprocessen indledes, skal huden, der skal tatoveres, vaskes med vand og sæbe eller præfabrikerede sæbeklude. Huden skal være synligt ren. Tatovering udskydes, hvis kundens hud har rifter, sår eller hudinfektioner.

Ved eventuel barbering skal bruges engangsskraber.

Efter vask og eventuel barbering skal huden desinficeres.

Ved huddesinfektion fjernes eller hæmmes hudens mikroorganismer, så de ikke kan bringe smitte ind i kroppen, når huden gennembrydes.

Huddesinfektion udføres på området, der skal tatoveres. Der skal bruges et huddesinfektionsmiddel, der indeholder 70-85 % v/v alkohol (ethanol), som fx præfabrikerede spritservietter. Hvis tatoveringen skønnes at vare lang tid, anbefales det at anvende et huddesinfektionsmiddel, der består af en kombination af alkohol (ethanol) og klorhexidin, for at opnå en længere desinfektionsvirkning. Alkoholprocenten skal ligge mellem 70-85 % og klorhexidinprocenten på 0,5 %.

Korrekt huddesinfektion foretages ved at gnide på huden, hvor tatoveringen skal være, med fx spritservietter. Der skal desinficeres så bredt, at der er plads nok til at arbejde inden for det desinficerede område, når der tatoveres. Midlet skal være tørt helt ind, inden tatoveringen påbegyndes.

Tegning eller påføring af stencil sker efter desinfektion.

Håndtering af vaseline

Hvis der anvendes vaseline i forbindelse med tatovering, skal vaseline tages ud af beholderen ved hjælp af en ren engangsspatel.

Kapitel 3

12. Tatovering på messer, festivaler og lignende begivenheder

Tatoveringsloven

§ 4. Ejeren af et tatoveringssted skal registrere tatoveringsstedet hos Sikkerhedsstyrelsen, jf. dog § 5. [...]

§ 5. Erhvervsministeren fastsætter nærmere regler om registrering efter § 4, stk. 1, herunder regler om afgrænsning af de tatoveringssteder, der skal lade sig registrere.

Bekendtgørelsen om infektionshygiejne og forbrugerinformation på tatoveringssteder

§ 12. Ved udførelse af tatovering på tatoveringssteder med ikke-faste lokaliteter finder § 3, stk. 2, nr. 1-3, og § 5, ikke anvendelse, dog gælder at:

- 1) der skal være adgang til håndvask, der ikke er i nærheden af toiletter, og som er indenfor en rækkevidde af 25 meter fra hver tatoveringsstation,
- 2) der ved håndvask skal være håndsæbe, hånddesinfektionsmiddel og engangspapirhåndklæder og
- 3) uåbnet tatoveringsblæk og sterilt og rent tatoveringsudstyr skal opbevares i lukket opbevaring.

12.1

Ved begivenheder, hvor tatovering sker på ikke-faste lokaliteter, skal de infektionshygiejniske krav fastsat i bekendtgørelsen også efterleves. Det kan fx være på festivaler, messer (conventions) og andre lignende tatoveringsbegivenheder, der ikke finder sted på et tatoveringssted, der er registreret som en fast lokalitet.

Dog gælder kravene i bekendtgørelsens § 3, stk. 2, nr. 1-3, og § 5 ikke.

12.2

På ikke-faste lokaliteter skal der være adgang til håndvask, der ikke er i nærheden af toiletter, og som er indenfor en rækkevidde af 25 meter fra hver tatoveringsstation. Der kan eventuelt bruges en mobil håndvask.

Endvidere skal der ved håndvasken være håndsæbe, hånddesinfektionsmiddel og engangspapirhåndklæder.

Uåbnet tatoveringsblæk og sterilt og rent tatoveringsudstyr skal opbevares i lukket opbevaring. Det kan fx være i en transportkuffert.

13. Forbrugerinformation

Bekendtgørelsen om infektionshygiejne og forbrugerinformation på tatoveringssteder

§ 13. Tatoveringsstedet skal, inden tatovering udføres, udlevere det skriftlige informationsmateriale til forbrugeren, som Styrelsen for Patientsikkerhed har udarbejdet, og som er tilgængeligt på Sikkerhedsstyrelsens hjemmeside.

13.1

Eftersom der er risiko for gener og komplikationer som følge af tatovering, skal tatoveringsstedet sikre, at kunden får information om de almindelige risici mv., der kan være forbundet med tatovering.

Tatoveringsstedet skal derfor udlevere en pjece, som findes på Sikkerhedsstyrelsens hjemmeside, og som er udarbejdet af Styrelsen for Patientsikkerhed. Pjecen skal udleveres til kunden forud for, at tatoveringen udføres.

Bilag I: Fremgangsmåde for desinfektion (termisk og kemisk) og for sterilisation af udstyr

Desinfektion af udstyr

Varmedesinfektion (termisk desinfektion)

Desinfektion med fugtig varme er den sikreste, billigste og mest miljøvenlige måde at desinficere på. Varmedesinfektion kan udføres ved brug af instrumentopvaskemaskine eller mikrobølgeovn.

Brug af opvaskemaskine

For at man kan kalde en proces i en instrumentopvaskemaskine for en varmedesinfektion, skal maskinen nå op på

- 80 grader i 10 minutter,
- 85 grader i 3 minutter eller
- 90 grader i 1 minut.

Hvis der bruges opvaskemaskine til desinfektion af udstyr, skal denne være specialindrettet. Der skal være et koldt forskyl og en efterfølgende rengøring og varmebehandling af udstyret. Maskinen skal endvidere være indrettet med indsatser, kurve eller dyser, der sikrer, at alle hulrum i udstyret varmedesinficeres. Ved denne metode opnås en tilfredsstillende desinfektion, der også er skånsom ved udstyret.

Når udstyret tages ud af maskinen, er det vigtigt, at det kontrolleres for fastsiddende materiale. Hvis det er udstyr, der skal videre til sterilisation, vil fastsiddende materiale forhindre vanddampen i en autoklave i at trænge igennem snavset, og udstyret vil derfor ikke blive sterilt.

Maskinen skal desuden tømmes straks, efter den er færdig. Håndtering af det rene udstyr kræver rene hænder.

For at opnå en tilfredsstillende varmedesinfektion hver gang, anbefales det, at der føres logbog på opvaskemaskinen, hvori dato og resultat af kontrol noteres, samt hvorvidt der har været reparatør til opvaskemaskinen.

Brug af mikrobølgeovn

Hvis der kun bruges mindre udstyr, kan varmedesinfektion også udføres i en mikrobølgeovn.

Fremgangsmåde ved brug af mikrobølgeovn:

- Det forurenede udstyr anbringes uden forudgående rengøring direkte i et formstabilt kar af plastmateriale eller glas uden låg.
- Udstyret skal dækkes helt med rent koldt vand tilsat lavtskummende sæbe eller specialvaskemiddel til instrumentopvaskemaskine.
- Udstyr og vand bringes i kog med tydelig bobledannelse.
- Den efterfølgende kogetid er herefter minimum 5 minutter.
- Efter kogning fjernes karret, og udstyret rengøres med ren børste direkte i sæbevandet i karret. Vær opmærksom på at undgå skoldning.
- Udstyret skylles grundigt under rindende vand.
- Udstyret aftørres med rent, fnugfrit, tørt klæde, der skiftes mellem hver kogevaske.
- Udstyret kontrolleres for urenheder og skal fremstå synligt rent og uden rustdannelse.
- Udstyret lægges på plads eller pakkes til sterilisation.

Mikrobølgeovnen skal kontrolleres ved ibrugtagning, og når den har været til reparation, så det sikres, at den fungerer efter hensigten. Dette gøres simpelt ved at tjekke, at der er tydelig bobledannelse i 5 minutter som tegn på at vandet koger. Denne egenkontrol skal udføres mindst en gang om året.

Kemisk desinfektion (infektion med desinfektionsmiddel)

Kemisk desinfektion kan anvendes til udstyr, der ikke tåler varme, ikke rent praktisk kan varmedesinficeres eller blot som alternativ til varmedesinfektion.

Til desinfektion af udstyr anbefales desinfektionsmidler fra kategorien ”Maksimal antimikrobiel effekt”, dvs. klor- og persyreforbindelser.

Kemiske midler er omfattet af Arbejdstilsynets ”Bekendtgørelse om arbejde med stoffer og materialer”, og der sættes her krav om, at producentens anvisninger følges nøje, når desinfektionsmidlerne skal blandes. De fleste desinfektionsmidler kan give irritation af slimhinderne, allergi ved berøring og er farlige at indtage.

Kemiske midler udgør også en belastning for miljøet, og den enkelte kommunes retningslinjer for kassering af midlerne skal derfor følges.

Ved brug af kemiske desinfektionsmidler skal personlige værnemidler i form af medicinske engangshandsker (nitril eller neopren), plastforklæde og evt. beskyttelsesbriller anvendes.

Det rum, hvor desinfektionskarrene står, bør have en god udluftning, eventuelt punktudsug, og de kar, udstyret lægges i, skal have så lille en åbning som muligt. Hvis der bruges dybe kar, skal karrene være udstyret med en rist med håndtag, så instrumenterne kan tages op uden at hænderne rører i desinfektionsvæsken. Karrene skal have låg på, mens desinfektionen foregår.

En korrekt desinfektion er afhængig af, at følgende er i orden:

- Der skal være direkte kontakt mellem hele instrumentets overflade og desinfektionsmidlet. Hvis der er synligt snavs, skal dette forsigtigt rengøres nede i væsken med en børste. Hule instrumenter skal skylles igennem med væsken, så instrumentet også desinficeres indeni. Forklæde gummi- eller plastforklæde bør bruges, for at undgå stænk på tøj. Det skal undgås at vaske så kraftigt, at det risikeres at stænke og sprøjte på nogen eller noget.
- Desinfektionsmidlet skal have den rette koncentration. Brugsanvisningen skal følges nøje.
- Udstyret skal ligge i væsken i en time.
- Når desinfektionstiden er gået, skylles instrumentet omhyggeligt med rindende vand.
- Der skal altid bruges handsker egnet til formålet, hvis der er kontakt med desinfektionsmidlet.
- Der skal altid bruges handsker, når udstyret skylles af.

- Desinfektionsmidler har kun en vis holdbarhed, når de er blandet. Producentens anvisning for, hvornår midlet skal kasseres skal følges. Dato for blandingen af desinfektionsmidlerne skal fremgå af blandingskarret, ligesom datoen for kasseringen skal fremgå af karret.
- Desinfektionsmidler skal håndteres ved stuetemperatur.
- De fleste desinfektionsmidlers effekt er stærkt afhængig af, hvilken pH-værdi desinfektionsopløsningen har. Denne pH-værdi kan ændre sig, hvis der fx har været mange instrumenter liggende i opløsningen. Dette kan medføre, at midlet skal skiftes oftere.
- De desinfektionsmidler, der anvendes, skal være fundet egnede af Central Enhed for Infektionshygiejne (CEI), Statens Serum Institut. Listen over vurderede desinfektionsmidler kan findes på CEI's hjemmeside.

Sterilisation af udstyr

For at tatovøren kan sikre, at tatoveringsudstyr til flergangsbrug bliver steriliseret ved brug af dampautoklave eller ved tørsterilisation, er det nødvendigt, at der foretages rutinekontrol af maskinerne. Såfremt der ikke kontrol, kan det ikke sikres, at maskinerne er i stand til at behandle udstyret, så det bliver sterilt.

Sterilisation

Sterilisation kan defineres som et fuldstændigt fravær af enhver form for levedygtige mikroorganismer. Sterilitet er hermed ikke et begreb, der kan gradbøjes. Enten er en genstand steril, eller også er den ikke. Er der tvivl, om udstyret er sterilt, skal det betragtes som værende ikke-sterilt. Princippet bag sterilisation er, at man opnår langt højere temperaturer, end man kan opnå på anden vis, hvilket dræber mikroorganismerne.

Udstyret skal være rentgjort og desinficeret, før sterilisation foretages, for at sikre at sterilisationen er effektiv.

Udstyr, der gennembryder huden, skal efter rengøring og desinfektion og inden autoklavering, pakkes i specialfolieposer, som lukkes med speciale autoklavetape eller anbringes i en specialcontainer.

Der findes to metoder til sterilisation: fugtig varme (dampautoklave) og tør varme (tørsterilisator).

Sterilisation med dampautoklave

Sterilisation med fugtig varme er en sikker og billig metode til hult og massivt udstyr, der tåler fugtig varme og vakuumpåvirkning. Forudsætningen for sterilisationen er dog, at luften er fjernet effektivt fra dampautoklave og gods før dampindblæsning. Dette kan kontrolleres. Man kan høre hos forhandleren af dampautoklaven, hvordan man bærer sig ad.

Efter hver kørsel af dampautoklaven skal foretages en kontrol med aflæsning af diagrammer, der viser tryk, temperatur og tidsfaktor. Kontrollerne kan opbevares i en logbog, så det er muligt for brugeren at holde øje med, hvordan dampautoklaven fungerer.

Når dampautoklavens tømmes, kontrolleres det, at indpakningen er intakt, og at der ikke er fugt i indpakningen. Hvis den ikke er det, skal indholdet steriliseres igen i en ny indpakning.

Dampautoklaven skal kontrolleres rutinemæssigt.

Kontrol foretages med biologiske indikatorer med faste intervaller, fx hver tredje måned samt efter reparation. Kontrollen skal godtgøre, at dampautoklaven er i stand til at sterilisere produkterne.

En biologisk indikator er en lille papirpakke med bakteriesporer i. Disse bakteriesporer kræver både høj varmetemperatur og en tilpas tid for at blive slået ihjel. Disse sporer anbringes i dampautoklaven mellem de indpakkede instrumenter. Efter endt sterilisation sendes den lille pose med sporerne ind til et laboratorium, der kan undersøge, om sporerne er blevet slået ihjel i sterilisationsprocessen. Er de slået ihjel, er

sterilisationsprocessen forløbet tilfredsstillende. Der anvendes 3 – 6 sporeprøver, afhængig af sterilisatorens størrelse.

Anvisninger fra producenten af dampautoklaven bør følges.

Sterilisation med tør varme

En tørsterilisator er specielt egnet til skarpe og spidse instrumenter samt instrumenter med smalle kanaler. Det udstyr, der skal i en tørsterilisator, skal kunne tåle høj temperatur.

Tørsterilisatoren skal være opvarmet til den ønskede temperatur, inden udstyret anbringes deri. En sterilisation med tør varme kræver:

- 160° C i 2 timer,
- 170° C i 1 time eller
- 180° C i en ½ time.

Det er vigtigt, at sterilisatoren ikke overfyldes.

De ting, der skal i en tørsterilisator, skal være solide og uden hulrum, de må ikke være for store, og de skal anbringes på en sådan måde i tørsterilisatoren, at luften frit kan cirkulere omkring dem. Udstyr kan blive hurtigere slidt ved hyppig brug af tørsterilisatoren og dermed nedsætte udstyrets levetid.

Sterilisationstiden i en tørsterilisator måles efter, at den ønskede temperatur er målt inde i instrumentet. Denne tid er forskellig fra apparat til apparat men også afhængig af, hvad det er for noget udstyr, den anvendes til. Man må rådføre sig med producenten af det specifikke udstyr om at fastlægge den korrekte tid for sterilisationen.

En kontrol af tørsterilisatorens tid og temperatur skal foretages efter hver kørsel. Når tørsterilisatorens tømmes, skal det kontrolleres, at indpakningen er intakt. Hvis den ikke er det, skal indholdet steriliseres igen i en ny indpakning.

Vedrørende kontrol med biologiske indikatorer – se under dampautoklaver.

Styrelsen for Patientsikkerhed, den 27. juni 2018

HELLE BORG LARSEN

/ Christine Gro Bisgaard Norup